

Soropilli (ruokopilli, olkipilli, rytipilli, pääsiäispilli, kaza...)

Soropillejä voi rakentaa ruo'osta, puintiaikaan kerätystä rukiinoljesta ja syyskuussa katkotusta karhunputkesta. Keskiajalla suosittu klarinettisoittimen kestävin materiaali on kuiva järvi-ruoko. Kerää pystyyn jääneitä ja koviksi puutuneita varsia kevättalven poutapäivänä meren rannalta. Katkaise ne puukolla tyvestä asti, leikkaa pehmeät latvat pois ja vie kotiin jätessä. Kuivata ruokoja tarvittaessa lattialämmössä ja varastoi ilmastuun kuivaan tilaan.

Katkaise varsi puukolla nivelten kohdalta pilliaihioiksi

Käytä oikeassa kädessä työormikasta peukalon suojana. Tartu vasemmalla kädellä ruokoon solmukohdan vasemmalta puolelta. Pidä toisella kädellä puukkoa pystyssä ruo'on takana. Työnnä peukalolla terää vasten nivelen tumma keskikohta, johon lehtituppi on kiinnittynyt. Pidä kyynärpäät ja käsivarret vartaloa vasten.

Paina terällä solmukohtaa ja pyöritä ruokoa etukautta ylöspäin. Puukkoa pitelevän käden ranne liikkuu pyöritettäessä ylös ja alas edestakaisin. Muutaman pyöräytyksen jälkeen tartu ruokoon solmukohdan molemmiin puoliin ja taita. Jos ruoko ei katkea helposti, syvennä uraa. Vedä katkaisun jälkeen lehtituppi pois vartta pitkin. Yhdestä varresta saa 5-8 pilliaihiota.

Vuole lehdykkä katkoteräveitsellä

Tartu pilliaihion parin sentin päässä ruo'on kapeammasta ja tummammasta päästä. Lukitse askarteluveitsen terä esiin ja "sahaa" puolen sentin päässä reunasta 45 asteen kulmassa seinämän läpi. Käännä terä taakse, jolloin lehdykkä nousee esiin. Työnnä terää syvemmälle viiilossa. Kääntelee, kunnes lehdykkä pitenee 3-4 cm pitkäksi ja pysyy auki millimetrin, pari.

Lehdykän voi tehdä myös kolmella viiilolla. Vedä terä lähes täysin sisään poikkiviillon jälkeen ja tee sivuviillot terä vaakasuorassa. Karhunputkeen kannattaa tehdä lehdykkä näin.

Avaa nivelkohta viilalla tai naskalilla

Aseta viilan tai naskalin kärki pilliaihion umpinaiseen päähän ja työnnä terä solmukohdan läpi putken sisään.

Rassaa pilliaihio puhtaaksi

Paina lehdykkä peukalolla kiinni rassauksen ajaksi. Työnnä koivun tai pajun oksa varovasti latva edellä putken läpi. Suoran ruo'on puhdistamiseen voit käyttää myös pyöröviilaa. Liikuta rassia edestakaisin ja kierrä samalla itsensä ympäri. Puhalla lopuksi pilliin saadaksesi kalvon rippeet pois.

Varmista, että pilli toimii

Tuki kielenkärjellä putken avoin pää, työnnä pilli syvälle suuhun ja puhalla. Lehdykän on oltava kokonaan suussa mahtuakseen värähtelemään ja tuottamaan ääntä.

Jos ääntä ei tule, lehdykkä on ehkä vuoltu liian syvälle tai pinnalle. Taivuta sitä ylös, kunnes se pysyy koholla. Tarkista, ettei sen alle tai putkeen ole jäänyt kalvoa. Lehdykän vieressä ei saa olla aukkoja. Puhalla pilliin eri voimakkuuksilla. Käytä kangasta kuivaamiseen, jos soitin on märkä. Paksua lehdykkää kannattaa raaputtaa ohuemmaksi soittamisen helpottamiseksi.

Vuole sormiaukot

Sormiaukkojen maksimimäärä riippuu pilliaihion pituudesta. Yleensä reikiä tehdään neljästä kahdeksaan. Lehdykän ja ylimmän sormiaukon väliin kannattaa jättää tilaa.

Vuole sormiaukot linjaan lehdykän kanssa. Tee alhaalta kolmen sormenleveyden päähän kaksi vinoa viiltoa viiden millimetrin päähän toisistaan seinämän läpi. Sivulta katsottuna muodostuu levennetty V-kirjain. Toisen viillon päätteeksi käännä terää palan irrottamiseksi. Tee reikiä tuuman välein, poikkeuksena toinen ja kolmas reikä tulevat lähemmäs toisiaan.

Kokeile rohkeasti erilaisia virityksiä: opit reikien etäisyyden vaikutuksesta viritykseen ja saat mielenkiintoisia elämyksiä.

Viimeistele

Pyöritä teroitettua puutikkua sormiaukoissa ja paina samalla sivuilta. Toimi hellävaraisesti, jotta aukot eivät halkea. Kurkista pilliin ja rassaa tarvittaessa uudelleen.

Hio pillin päät sileäksi hiekkapaperia vasten kovalla pinnalla.

Kiinnitä tulppa puhalluspäähän

Muovaile mehiläisvahasta pehmeä "herne". Leivo se pötköksi, ja työnnä kiertäen pillin puhalluspään ja lehdykän väliin. Leikkaa liika pois.

Voit veistää tulpan myös kuivasta oksasta. Valitse ruo'on paksuinen oksa ja poista pintaa tasaisesti, kunnes pää mahtuu putken sisälle. Levitä pari tippaa liimaa tulppaan ja työnnä paikalleen. Kuivumisen jälkeen tartu oksaan ja sahaa ylijäämä rautasahalla ruo'on reunasta.

Kotelo pillin suojaksi

Tee sähköputkesta ja puunoksasta kotelo. Suora pilli mahtuu ohueen putkeen, kaarevaa varten tarvitaan paksumpi putki. Sahaa kotelosta reilusti pilliä pidempi.

Käytä tulppiin kuivaa, putken vahvuista puunoksaa. Veistä muutaman sentin pituudelta pintaa pois niin, että tulpasta tulee lieriömäinen. Kokeile, että tulppa sopii putkeen tiukasti. Sahaa ahiosta parin sentin pätkä, sivele hieman liimaa ja lyö se vasaralla tai kovaa alustaa vasten putken sisään.

Tee irrotettava tulppa jäljellejääneestä ahiosta. Vuole tulppaa tarvittaessa pidemmäksi ja työnnä se parin sentin verran putken sisään. Lisää tulppaan kädensijan pituus ja sahaa poikki.

Viimeistele putken reunat ja tulpat puukolla tai hiekkapaperilla.

